

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Основним завданням ризик-менеджменту, як напряму сучасної науки про менеджмент, є пізнання ризику, розробка сучасної теорії ризику та дослідження можливостей, способів ефективного управління ризиками в сучасних економічних умовах. З практичного боку ризик-менеджмент підприємства спрямований на прогнозування, ідентифікацію та врахування загроз у процесі функціонування та розвитку.

Якщо на початку становлення ризик-менеджменту (або ризикології) управління ризиками розглядали як вузькоспеціалізовану діяльність, то на сьогодні ризик-менеджмент розглядається як системна управлінська діяльність, у процесі якої формується певне середовище, що передбачає участь менеджерів усіх рівнів у процесах формування безпеки підприємства (економічної, фінансової, екологічної, технологічної, інформаційної, комерційної та ін.) [1].

Суб'єктно-об'єктний підхід до трактування ризик-менеджменту підприємства визначає його як процес впливу суб'єкта управління на об'єкт господарювання з метою мінімізації негативних наслідків дії певних чинників [2, с. 180].

На основі зазначеного суб'єктно-об'єктного підходу виділимо та визначимо зміст основних складових елементів формування сучасної системи ризик-менеджменту підприємства.

Отже, суб'єктом ризик-менеджменту є відповідне коло осіб (менеджерів різних рівнів), які здійснюють цілеспрямовану дію та вплив на функціонування об'єкта управління на основі різних прийомів та способів щодо ідентифікації, недопущення та/або мінімізації негативного впливу потенційних ризиків.

Об'єктами ризик-менеджменту є окремі чинники середовища підприємства (або їх групи), які потенційно можуть зумовити негативний вплив на результати діяльності підприємства, генерують загрози та небезпеки.

Виходячи з об'єкту ризик-менеджменту, сукупність взаємовідносин між суб'єктами щодо форм, методів та засобів впливу на об'єкт слід розглядати як предмет ризик-менеджменту.

Метою здійснення ризик-менеджменту є забезпечення необхідного рівня стійкості та адаптивності підприємства до потенційних загроз, які генерують внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства.

Досягнення даної мети забезпечить виконання низки завдань, до яких варто віднести:

- своєчасне виявлення можливих негативних чинників загального середовища підприємства;
- прогнозування, оцінка ймовірності настання негативної події та ступеню її впливу на діяльність підприємства;
- розробка заходів запобігання та протидії ризикам, мінімізації втрат від негативного впливу чинників;
- створення системи раннього попередження та реагування та негативні чинники, зумовлені потенційними ризиками, з метою забезпечення захищеності і підтримки стабільної діяльності підприємства.

Результативність ризик-менеджменту залежатиме від дотримання певних принципів щодо його здійснення, до яких варто віднести:

- 1) не можна ризикувати більше, ніж дозволяє власний капітал;
- 2) не можна ризикувати «великим заради малого»;
- 3) необхідно прогнозувати та оцінювати наслідки ризику (порівнювати очікуваний результат з можливими витратами) [3, с. 142].

Також важливим складовим елементом ризик-менеджменту є набір інструментів, завдяки яким безпосередньо здійснюється цілеспрямований вплив суб'єкта на об'єкт ризик-менеджменту. Такий набір може включати правові,

політичні, організаційні, економічні та соціальні інструменти, які можуть бути задіяні як вибірково, так і одночасно.

Серед сучасних та доступних інструментів ризик-менеджменту заслуговує на особливу увагу страхування, яке передбачає можливість передачі відповідальності за відшкодування можливого збитку страховику (страховій компанії).

До інших інструментів ризик-менеджменту, які набувають подальшого практичного застосування, варто віднести відмову від надмірно ризикової діяльності, профілактику або диверсифікацію ризиків, аутсорсинг витратних ризикових функцій, формування резервів або запасів.

Практична реалізація ризик-менеджменту підприємства, як і будь-якої управлінської діяльності, має здійснюватися у логічній послідовності виконання певного алгоритму дій, який можна представити так:

- ідентифікація ризику (визначення переліку основних зовнішніх та внутрішніх ризиків);
- якісна оцінка ризику (групування за ступенем його впливу на кінцевий результат діяльності підприємства);
- кількісна оцінка ризику (оцінка ймовірності настання та наслідків ризику);
- обґрунтований вибір методів уникнення або мінімізації ризику (зовнішні методи: розподіл ризику, страхування; внутрішні методи: лімітування, диверсифікація, створення резервів, отримання додаткової інформації).

Таким чином, формування дієвої системи ризик-менеджменту підприємства на основі розглянутих складових елементів забезпечить уникнення або мінімізацію негативних наслідків проявів ризиків, сприятиме довготривалій успішності підприємства в умовах невизначеності.

Список використаної літератури

1. Коробова С.С. Развитие риск-менеджмента в предпринимательстве.
URL: www.kycherova.ru/delopment/index.html.

2. Черчик Л.М., Бегун С.І., Івашкевич І.М. Система ризик-менеджменту підприємства: сутність та складові. *Економічний форум*. 2017. № 1. С. 178–182.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_1_28.

3. Ніколаєнко С.Н. Ризик-менеджмент у медичному страхуванні. *Наукові праці МАУП*. 2011. № 3. С. 141–144.